ԱՐԱՐԱՏ, ամսագիր գրականության, գիտության և հասարակական կյանքի։ Հրատարակվում է Վաղարշապատում։ ARARAT, revue littéraire, scientifique et sociale. Publiée à Vagharchapat.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ, ԼԵԶՎԻ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Խմբագրության հասցեն՝ Վաղարշապատ, Մաշտոցի պող. 1։ Адрес редакции: Вагаршапат, ул. Маштоца, 1.

Տարեկան բաժանորդագինը 5 ռուբլի, կես տարվա՝ 2 ռուբլու 50 կոպեկ։ Подписная плата 5 руб. в год, 2 р. 50 к. в полугодие.

Առանձին համարի գինը 93 գրամ.—94 մարկ) բաժանորդագրվել հնարավոր է 20 տարի, սկսած ցանկացած ամսվանից։ Подписка принимается на 20 лет, начиная с любого месяца. Ստացողները վճարում են 2½ տոկոս։ Получающие платят 2½ %.

Ստացող՝ Ռուբեն Ղազարյան։ Получатель Рубен Казарян.

Հրատարակության 270 տարվա ընթացքում Հայոց Մատենադարանում պահվող ձեռագրերի ցանկ։ Список рукописей, хранящихся в Матенадаране за 270 лет издания.

Հայոց հին տպագրություններ։ Старопечатные армянские книги.

Հայագիտական գրականության մատենագիտական տեղեկագիր։ Библиографический указатель армяноведческой литературы.

Հայ գրականության, պատմության, լեզվաբանության, հնագիտության, ազգագրության, արվեստագիտության, իրավագիտության, տնտեսագիտության, փիլիսոփայության, մանկավարժության, բնագիտության, բժշկության, գյուղատնտեսության, տեխնիկայի, ռազմագիտության, մարդաբանության, աստղագիտության, մաթեմատիկայի, աշխարհագրության, քարտեզագրության, գրքագիտության, գրքի պատմության, գրքի առևտրի, գրադարանագիտության, մատենագրության, ինչպես նաև հայերեն տպագրության ծագման և զարգացման վերաբերյալ հոդվածներ։ Статьи по армянской литературе, истории, языкознанию, археологии, этнографии, искусствоведению, правоведению, экономике, философии, педагогике, естествознанию, медицине, сельскому хозяйству, технике, военному делу, антропологии, астрономии, математике, географии, картографии, книговедению, истории книги, книжной торговле, библиотековедению, библиографии, истории армянского книгопечатания.

Հայ և օտար գրքերի, ձեռագրերի, հին տպագրությունների, քարտեզների, նկարների, հնաոճ իրերի, դրամների, մեդալների, դրոշմանիշերի, հայագիտական հրատարակությունների գնահատում և վաճառք։ Покупка и продажа армянских и иностранных книг, рукописей, старопечатных изданий, карт, гравюр, старинных предметов, монет, медалей, марок, армяноведческих изданий. Գնահատումներ և վաճառքներ կատարվում են նաև ամսագրի խմբագրության միջոցով։ Оценка и продажа производятся также через редакцию журнала.

Ամսագրի բաժանորդագրությունը ընդունվում է ամեն տարվա համար։ Подписка принимается на каждый год.

Ամսագրի գները տարեկան՝ 5 ռուբլի, կես տարվա՝ 2 ռուբլի 50 կոպեկ։ Подписная плата 5 руб. в год, 2 р. 50 к. в полугодие.

Առանձին համարի գինը 93 գրամ.—94 մարկ) բաժանորդագրվել հնարավոր է 20 տարի, սկսած ցանկացած ամսվանից։ Подписка принимается на 20 лет, начиная с любого месяца. Ստացողները վճարում են 2½ տոկոս։ Получающие платят 2½ %.

Ստացող՝ Ռուբեն Ղազարյան։ Получатель Рубен Казарян.

Հրատարակության 270 տարվա ընթացքում Հայոց Մատենադարանում պահվող ձեռագրերի ցանկ։ Список рукописей, хранящихся в Матенадаране за 270 лет издания.

Հայոց հին տպագրություններ։ Старопечатные армянские книги.

Հայագիտական գրականության մատենագիտական տեղեկագիր։ Библиографический указатель армяноведческой литературы.

Հայ գրականության, պատմության, լեզվաբանության, հնագիտության, ազգագրության, արվեստագիտության, իրավագիտության, տնտեսագիտության, փիլիսոփայության, մանկավարժության, բնագիտության, բժշկության, գյուղատնտեսության, տեխնիկայի, ռազմագիտության, մարդաբանության, աստղագիտության, մաթեմատիկայի, աշխարհագրության, քարտեզագրության, գրքագիտության, գրքի պատմության, գրքի առևտրի, գրադարանագիտության, մատենագրության, ինչպես նաև հայերեն տպագրության ծագման և զարգացման վերաբերյալ հոդվածներ։ Статьи по армянской литературе, истории, языкознанию, археологии, этнографии, искусствоведению, правоведению, экономике, философии, педагогике, естествознанию, медицине, сельскому хозяйству, технике, военному делу, антропологии, астрономии, математике, географии, картографии, книговедению, истории книги, книжной торговле, библиотековедению, библиографии, истории армянского книгопечатания.

Հայ և օտար գրքերի, ձեռագրերի, հին տպագրությունների, քարտեզների, նկարների, հնաոճ իրերի, դրամների, մեդալների, դրոշմանիշերի, հայագիտական հրատարակությունների գնահատում և վաճառք։ Покупка и продажа армянских и иностранных книг, рукописей, старопечатных изданий, карт, гравюр, старинных предметов, монет, медалей, марок, армяноведческих изданий. Գնահատումներ և վաճառքներ կատարվում են նաև ամսագրի խմբագրության միջոցով։ Оценка и продажа производятся также через редакцию журнала.

Ամսագրի բաժանորդագրությունը ընդունվում է ամեն տարվա համար։ Подписка принимается на каждый год.

Les annonces en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ТОУКАЛИАН, rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France)

Տպագրված է 1 մարտի 1893 թ. Ц.Ц.Ф. Типография Ц. Ц. Ф. в Марселе.

ՄԱՐՍԵԼ (Ֆրանսիա) ՏՈՒՔԱԼԻԱՆ, խմբագիր հրատարակիչ

ՄԱՐՍԵԼ (Ֆրանսիա) ՏՈՒՔԱԼԻԱՆ, խմբագիր հրատարակիչ

ՀՈՒՍԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԳՎԱՐԺՈՒԱՑ ԵՒ ՆՈՑԱՑ

ՀՈՒՍԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԳՎԱՐԺՈՒԱՑ ԵՒ ՆՈՑԱՑ

ԴՈՒԽՈՎՈՒԴՅԻ

(Շար. 21րդ թուհ)

Ադելգա. — Ֆաթմեհ՛, կարծեմ՝ տիրոջ հետ ես խոսում։ Ես չեմ ուզում, որ դու ինձ տիրուհի կոչես։

Ֆաթմե. — Ինչպե՞ս չեմ կոչի, երբ որ դուք ինձ ստրկուհուց ազատեցիք։

Ադելգա. — Ես քեզ ազատեցի, որ դու ինձ ծառայես։ Ես քեզ ազատեցի, որ դու ինձ հետ ապրես։ Ես քեզ ազատեցի, որ դու ինձ սիրես։

Ֆաթմե. — Ես ձեզ սիրում եմ, տիրուհի՛ս, ինչպես որ ստրուկը սիրում է իր տիրոջը։

Ադելգա. — Ո՛չ, ոչ թե ստրուկը, այլ ազատ կինը։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ սիրես, ինչպես որ ազատ կինը սիրում է ազատ կնոջը։

Ֆաթմե. — Ես ձեզ սիրում եմ, ինչպես որ ստրուկը սիրում է իր տիրոջը։

Ադելգա. —

ՅԱԳՈՆ ՎԱՂՈՒՑՈՒԿՈՒՄՈՆ

ԿՈՉՈՒԿ-ԿՈՆՑՈՒՓ

(Վոկիոչամոշ)

— Դու մեծաս պիտանան
Ազգությունով ես ինչ ես
Ես ինչ ես ես ինչ ես
Ես ինչ ես ես ինչ ես
Ես ինչ ես

կողմից բացուած ուսումնարանները լինելով նոյն գիւղացի Հայերն էլ իրենց որդւոց ուղարկում են այդ ուսումնարանները, որտեղ ամեն ինչ ասւորերէն է. կայ նաեւ անգլիերէն։ Հեշտ է դուշակելը որ այլ եւս այդ տեղ յաճախող տղերք ապագային կը լինին ասորի, կամ ճիշդն ասելու համար, ասորախօս ինգիլիզ, քանի որ նրանք կորցնելով իրենց կրօնը, այլ եւս չեն ունենալ ազգութեան էլ զգացմունք, որ մեզանում տակաւին միայն կրօնով է յայտ գալիս։ Կան նաեւ հարուստ հայ գիւղացիներ որ իրենց որդւոց ուղարկում են Դավրէժի Ամերիկացի բողոքականաց վարժարանը աւելի լաւը ուսում առնելու համար, որտեղ գրեթէ ամեն գաւառներից աշակերտներ կան և միշտ լեզուն հայերէն է։

Այստեղ կաթոլիկ ու բողոքական տեղացի քրիստոնեայք իրենց անուանում են փրէնկ, ինգիլիզ այդ անուանակոչութիւնը տալիս են և սովորեցնում են նրանց իրենք միմեանցները։

(Շարունակելի)

Ա.

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻՒՐԻԶԻԱ

Վանի Առաջնորդական Տեղապահ Արժ. Սահակ վարդապետը հեռագրով հաղորդեր է Պատրիարքարանին թէ Գաւառական ժողովը գումարելով ընտրել տուեր է կրօնական և քաղաքական ժողովները և թէ Գաւառական ժողովը փոխ առնելն պիտի կատարէ Առաջնորդի ընտրութիւնը։ Այդ. վարչութիւնը յիշեալ ժողովներ ընտրութիւնը վաւերացնելու համար կոպատէ տեղեկագիրն սահմանել։

— Տիգրանակերտի Առաջնորդական Տեղապահ Տ. Յարութիւն քահանայ հեռագրեր է Պատրիարքարան թէ Գաւառական ժողովը վճռական Առաջնորդ ընտրեր է Արժ. վարդան Ծ. վ. Յակոբեանը։ Յայտնի չէ դեռ թէ յիշեալ վարդապետը պիտի հաճի՞ առաջնորդական պաշտօն ընդունելու։

— Ուսումնական խորհուրդը նախ առնելով Տիկին Գայիանէ Մատակեանի կրթական գործունէութիւնը Կ.պոլսի մէջ ու մանկապարտէզներիս առջին հիմնադիրն եղաւ այդ գործութիւն տարածելու համար յատկապէս վարժուհիներ ալ պատրաստեց, հարկ համարեր է պաշտօնապէս շնորհակալութեան և քաջալերութեան նամակ դրկել անոր։

ՀԱՅԵՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ.

Էջմիածնի մէջ եղած անօրէնութիւնների մասին՝ Թիֆլիսի լրագրներին մէջ հակառակ լուրեր կը կարդանք այս մասին։

Ակէ յառաջ հրատարակուած էր թէ վեհ. կաթողիկոսը կարսի Առաջնորդական փոխանորդ Արժ. Նահապետ Աբեղայ Նահապետեանցը Էջմիածնի մէջ պահելով, վանքին ընդհանուր կառավարիչ նշանակեր է։ Այժմ ալ հրատարակուած է թէ Արժ. Նահապետ Աբեղան Ալեքսանդրապոլ կերթայ, այդ տեղի առաջնորդական վոխանորդութեան պաշտօնով։

Ատրպատականի Առաջնորդութեան մասին գրած էին Թիֆլիսի լրագիրները թէ վեհ. Հայրապետը այդ պաշտօնի համարընչանակած է Գեր. Դրիգորիս եպիսկոպոս Ազատեանը։ Այժմ նոյն լրագիրների մէջ կը կարդանք թէ հաւանական է որ Ազատեան եպիսկոպոս չուղարկուիր Ատրպատական։

Պր. Սեդրակ Մանդինեանցի համար հրատարակուած էր թէ Գէորգեան ճեմարանի Տեսչի օգնականութեան պաշտօնին կանչուած է. այժմ կը գրեն թէ Երեւանի թեմական դպրոցին մէջ կը շարունակէ իր պաշտօն։

— Մշակը հանդանակութիւն է բացեր Գրիգոր Արծրունու համար մի արձան կանգնեցնելու նպատակով։ Այդ գործ, ինչպէս կերեւի, համակրութեամբ ընդունուած է ժողովրդին և Մշակի մէջ հետզհետէ կը հրատարակուին նուիրատուների անունները։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ԱՐՄԷՆԻԱ»ԻՆ

Շնորհակալութեամբ առացած ենք Արմենիահին եղած հետեւեալ նուիրատուութիւնները։

Ռուսահայիահէն Տ. Պ. 80 ֆր., Մ. քաղաքէն «Կաթոլիկ Հայ»է մը 50 ֆր. և 40 անթմ., Կ.պոլսեն Տ. Ս. Մ. էն 3 ֆր. և Պարսկաստանի Հաֆթռւանի դիւղի մի խումբ երիտասարդներէ 2 ֆր.։

ՀՐԴԵՀ Ի ՊԱԹՈՒՄ

Պաթում, 10/22 Նոյեմբեր 93

Երէկ առաւօտ ժամ 8ին, դործարանների սուլիչները իմաց կուտային ժողովրդական աղէտը։ Ժողովուրդը ամեն կողմէ խուռներամ դիմեց դէպի հրդեհի վայրը։ Հրդեհի սկզբնաւորութիւնը փոքր մի բան էր։ Դուրս եկաւ մի փոքր գործարանէ (Պիլոմովկի և Ազրամովիչ ընկ)։ բայց գործարանը ազատելու համար՝ ընդունարանին մէջ ահագին քանակութեամբ գտնուած մեքենայի հանքային իւղը բաց թողնելնուն, այդ իւղն էր որ բռնկեցաւ և հրդեհը այնքան սոսկալի դարձաւ։

Հրդեհէն ղնասուող գործարանների մէջ կը գտնուէր նաև մի փոքր գործարան Հայու, Սէյեաղ Շահպազեանի. նաեւ Շխեանների մի ընդունարանն ու մի այրի հայ կոզի վերաբերող ընդունարանն այրուեցան. միւս ղնասուողներն են Ազրամովիչ, Բիլմանի, Կրլոխին, Ժալգոյեր և Սիաերխոս։

Ընդհանուր ղնասը 500,000 րուպլիէն աւելի կը հաշուեն։ Բայց այդ գումարի ամենամեծ մասը, այսինքն մօտաւորապէս միայն 400,000 րուբլի, ղնաս գալած են Սիաերխոսեանները ու-

րովհետեւ այդ ամեն գործարանների մէջ միայն Սիաերխոսի գործարանն էր մեծ գործարան։

Ապրանքատէրերը դեռ մօտաւոր յայտ պէտք է ստանան իրենց կորուսաը րովհետեւ թէեւ ոչ ամբողջապէս բայց մասամբ ապահովագրուած էին իսկ ի՞նչպէսք է անեն մշակները. ահա մի ժողովրդական ադէտ։ Այդ գործատանների մէջ բաւական թուով Հայեր կը գտնուէին որոնց ամենքն ալ այսօր անգործ մնացած են։

Գոնէ այսքան միայն կարող ենք ուրախ լինել որ Աստուած պահեց և վանդէն ազատ մնացին Ծովհաննէսի և Մանթաշովի գործարանները որոնք Սիաերխոսի գործարաններին մօտ լինելով, կարելի է ասել թէ հրաշքով ազատեցան։ Այդ հրաշքը գործողը՝ հազարաւոր բանուորներին ձմեռ ժամանակ մերկ ու սոված մնալու երկիւղէն յառաջացած քաջութիւնն էր որով արտակարգ յանդգնութեամբ կը դիմագրէին հրդեհին, ազատելու համար իրենց ապրուստի, իրենց յոյսի կեդրոնը։ Ոչքի մտքէն չէր անցներ թէ այրուած տախտակների խուրձը կարող է իրենց վրայ փլչել. այն ահագին տարածութեամբ վառուող տախտակների արցախներին ու գեանին երեսը վազող հրային, քարիւղի և հանքային իւղի գետերին դէմ խիզախութեամբ կը պատերազմէին, մի տեղ թիթեղներ, քարեր նետելով, մի ուրիշ տեղ ջուր սրսկելով։ Ոմի մտքէն կանցներ այդ րոպէին թէ կրակը կարող էր իրենց անձին ձգտել։ Մինչ կարժէր մտածել իրենց անձի համար երբ հազարաւոր ընտանիքների ապագայ դժբաղդութիւնը կամ բարեբաղդութիւնը իրենց մի քանի վայրկեան եւս դիմադրելուն մէջ էր։ Այդ անձնուիրութեան կատաղի պայքն էր որով կարողացան դիմագրել և յաղթել սոսկալի հրդեհին։

Կէսօրէն յետոյ ժամը 4ին, արդէն ամեն քէմբին վրայ տեսնուեցան յուսոյ ժպիտները. ամեն ինչ լափող դաղանը ամբողջ 8 ժամ իր կամքն առնելու ամեն բան խորհրդաւորել տալէ յետոյ, վերջապէս ինքն ալ իր կարգին խոնարհած էր իրմէ չատ մեծ մի ուժի (ժողովրդի միացած կամքին) առջեւ։

Ինձ համար քանի՛ սքրալի էր տեսնել այդ ժողովրդական միաբան գործունէութիւնը. է՜հ, այդ րոպէին ինչե՛ր չէին անցներ մտքէս. արդեօք արժանի չպիտի՞ լինինք տեսնել նաև մի օր այդ ժողովուրդը անձնուիրութեամբ միացած, մեր աղգութիւնը ոչնչացուցնել աշխատող ընդհանուր թշնամուն դէմ կռուելու, Հայաստանի մէջ բռընկած նիւթական ու բարոյական աղետալի հրդեհը մարելու համար...։

վ.

ԹԻՒՐԲԻԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգլիական մի ընկերութիւն իր երկրաչափները զրկած էր Տրապիզոնի առջեւ մի քարտէս և նաւահանգիստ շինելու մասին քննութիւններ անելու համար։ Երկրաչափները այժմ իրենց քննութիւնները աւարտած լինելով, տեղեկագիրը զրկեր են Անգլիա։ Կըսուի որ եթէ ընկերութիւնը արհեստական տեսակէտով կատարեալ դտնէ այդ տեղեկագիրը, Բ. Դուռէն մեծաչնորհ պիտի խնդրէ նաեւ մի երկաթուղի շինելու համար Տրապիզոնէն մինչեւ Կարին։

— Կարսի օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Դանիէլ պէյ Կ.պոլիս եկածէ։

ՖՐԱՆՍԱ

Նոր նախարարութիւնը կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով։ Տեարք՝ Քազիմիր Բէրիէ նախարարապետ և արտաքին գործերի նախարար, Պիւրտօ ներքին, Րայնաշներգին, Սբիշլէր հանրային կրթութեան, Տիւպօ գատական, Ժօնար հանրային շինութիւնների, Մարթի առեւտրական, վիժէ հողագործական, Զօրավար Մէրսիէ պատերազմական, Ծովակալ Լըֆեվըր ծովային նախարար և Լըպօն գաղթականութիւնների պետական ենթաքարտուղար։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսիան Զարն ու մեծ դուքսերը շատ սիրալիր ոճով ցաւակցական հեռագիրներ զրկեր են Պուլկարիան նախկին իշխան Հանգուցեալ Ալեքսանդր Պաթէնպէրկի մօր։

— Պուլկար կառավարութիւնը տարեկան 50,000 ֆրանգ հանդերձ տուն թոշակ կուտար նախկին իշխան Ալեքսանդրին։ Այժմ ծանուցած է հանգուցեալի այրին թէ այդ թոշակ ինք պիտի ընդունի ցկեանս։

— Նոյեմբեր 26ի կիրակի օր, իշխան Ալեքսանդրի մարմինը Սոֆիա բերուելով, մեծ հանդիսով թաղուած է Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն մէջ։ Քէբրիանա իշխան մի դամբանական խօսած է, մարմինը հողին յանձնուած միջոցին, գովելով նաեւ նախորդի քաջութիւնը։ Հանգուցեալ իշխանի եղբայրն ու ազգականներն ալ եկած էին թաղման հանդիսին ներկայ գտնուելու. ամբողջ քաղաքը ոտքի վրայ էր և օրուան պատշաճին համեմատ սեւ գրօշակներով զարդարուած։

Եւրոպական արքունիքներէն և իշխանական գերդաստաններէն ցաւակցական բաղմաթիւ հեռագիրներ զրկուած են հանգուցեալ իշխանի ազգականներին։

— Ափրիկեան Տրիպօլիէն կը հեռագրեն թէ նոյ. 22էն մինչեւ 25, քօլէրային 22 անձ բռնուած են որոցմէ 6ը մեռեր են։

— Ամանիայի Բայխստակը 136ի դէմ 173 ձայնով ընդունեց ժէզուիթներին դէմ եղող օրէնքը չնչելու առաջարկը։

ԾԱԽՈՒԻ ԳԻՐՔԵՐ

Հետեւեալ գիրքերը կարելի է ըստանալ Արմենիահի խմբագրատունէն իրենց առջեւ նշանակուած գիներով որոնց մէջ հաշուուած է և զրկելու փոստի ծախքը։

Արժէքը կանխիկ վճարուած՝ գիրքը չզրկուիր։

Հայկակ Լկլինեան, Կսկծանք, Տեառ Ա, Ն. Երք. 1890 (*Հեղինակին ընտիր մէկ բանաստեղծութիւնն է այս արձակ գրուած*) : 30 *անթմ.*

Խօսք վասն Հայրենասիրութեան Բ տպագրութիւն 60 *անթմ.*:

ՐՍՅՑԻ — Վէպիկներ և պատկերներ (*Տպուած և անտիպ աշխատութիւններից*) : *Հատոր Ա. Գին* 7 *ֆր.*:

ԵՐԶՆԿԵԱՆՑ — Ազգային երգարան Ձայնագրեալ (*Հայկական Ձայնատնկներով*) 2 *ֆր.* 80 *անթմ.*

ՍՈԽԱԿ. Լիակատար երգարան : Հրատարակեց Դրիդոր քահանայ Գրիգորեանց : Հատոր Ա. Տպագր. Մոսկուա 1890 : (*Կը պարունակէ* 282 *երգեր, ինչպէս հիներէն, նոյնպէս և նոր երգերէն շատեր*) 4 *ֆրանգ* :

Խրիմեան Հայրիկ, Դրախտի ընտանիք : 2 *ֆր.* 10 *սանթիմ.*:

Խրիմեան Հայրիկ, Սիրաք և Սամուէլ : 1 *ֆր.* և 75 *սանթիմ.*:

ԺՕՐԺ ՍԱՆ — Գարիբալդիի կենսագրութիւնը ,35 *անթ.*:

Հ. Կղեմէս Վ. Սիպիլեան, Դասագործութիւն Ռուբինեան դրամոց (*Մէկ լուսանկարատիպ պատկերով, վեց վիմատիպ տախտակօք — 79 պատկեր —, և 53 պատկերօք ի բնագրին, որոց մէջ կան բազմաթիւ չհրատարակեալներ : Մեծ* 8° *երես Ժ.Չ*+88+32). *Վիէննա* 1892 : *Գին* 7 *ֆրանք*:

(*Ցանկացողին ձրիապէս կը ղրկուի յառաջաբանն ու ներածութիւնը*):

Շիրվանզատե — *Դօրձակատարի յիշատակարանից* (*մի պատկեր վաճառականի կեանքից*) և *Երդեհ Նաւթագործարանում* (*Բագուի մշակների կեանքից*) 1 *ֆրանք* 75 *անթմ.*:

Բ. Յ. Վարդուկեանց. *ԴԱՑԼԱՑԼԻԿ Դրուագ Ա.* (*Հեղինակին յատուկ ոճն երգ ճարտար բանահիւսութեամբ և դիտաբար լեզուով գրուած ոտանաւորներ են Աստուծոյ արարչագործութեան հրաշալիքներն պատմող*) : *Գինն է* 75 *սանթիմ.*:

Մանկունի—*Այրի վանք կամ Գեղարդայ վանք* ,35 *սանթիմ.*:

Վ. Փափազեանց—*Պատկերներ թիւրքահայերի կեանքից* (*Հեղինակին* 11 *հատ ամենաընտիր վէպիկները*).

4 *ֆրանք* :

Րաֆֆի, Աբծիւ Վասպուրականի (*Խրիմեան Հայրիկ*) : 1893 (*Էջմիածնի Կաթողիկոսութեան և Խրիմեան Հայրիկի մասին Րաֆֆիի գրածների մէկ ամփոփումն է : Սկիզբը գրուած է վկհ. Հայրիկի պատկերը*) :

Գին	2 *ֆր.* 45
Րաֆֆի, կայծեր Ա. Հատոր	7 *ֆր.*
» , » *Բ*	8 — 50
» , » *Վերջը*	1 — 75
» , *Վէպիկներ և պատկերներ Ա.*	7 —
» , *Վէպիկներ և պատկերներ Բ*	7 —

Հ. Բարսեղ Սարգիսեան, Ուսումնասիրութիւն Մանիքէա — Պաւլիկեան Թոնդրակեցիներու աղանդին և Գր. Նարեկացու Թուղթը (*Կրօնական հերետիկ դաղափարների տարածման պատճառով Հայաստանեայց ժողովրդի դէմ ծագած երկարատեւ և մեծ յուզումների մի առանձին ուսումնասիրութիւնն է որի մասին գրուած չկայ Հայոց պատմութեան դասագրքերին մէջ*) :

2 *ֆր.* 20 *անթմ.* :

Գիւտ Քահանայ Աղանեանց, Դիւան Հայոց պատմութեան. Դէրք Ա. Բ. 1780-1834. *Տպագր. Թիֆլիզ.* 1893 (*Հայոց ազգի* 54 *տարու պատմութիւնը կը ներկայացնէ, մանաւորապէս էջմիածնի գլխէն անցածները, պատմական վաւերաթուղթերով : Սկիզբը գրուած է կարբեցի Ծովհաննէս կաթողիկոսի պատկերը : Այս աշխատութիւն արժանացած է Սահակ-Մեսրոպեան մրցանակին*) : 7 *ֆր.*

Կոստանդին Ալպրիկեան, Հայրենիքէ դուրս : *Վէպիկ. Հրատարակութիւն Մ. Թարվերդեանի* (*Մեծապոյն բաղդի յոյսերով հայրենիքէն դուրս եկած մի հարուստ գիւղացու պատահած թշուառութիւնները կը նկարագրէ որ հազիւ իր հայրենիք վերադառնալով հոն կրցած է գտնել իր հանգստութիւն*) : 50 *անթմ.*

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ

Հ. Յ. Վ. Իսավէրտենց. Կրթարան անգլիական լեզուի (*Անգլիերէն լեզուն դիւրին և գործնական ոճով սովրեցնող քերականութիւն մ'է հրահանգներով մէկտեղ*) : *Ա հատորը կը բաղկանայ* 256 *երեսէ և Բ հատորը* 216 *երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ* 50 *երեսէ բաղկացած որ հայերէն հրահանգների անգլիերէն թարգմանութիւնն է : Երկու հատորը միասին՝* 5 *ֆր.* : (1 *տոլար ամերիկեան*) :

Նշանակք Հայաստանեայց. Մայր Հայաստանի պատկերը՝ Հայոց 4 *թագաւորութիւնների նշանակներովը մէկտեղ վայլուն թղթի վրայ և կանաչ, կապոյտ և դեղին գոյներով ներկուած*: 1 *ֆրանգ* :

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐը

Տաճկական բռնութեան նահատակ եղող Խորէն Նարպէյ-Լուսինեան Սրբազանի պատկերը ընտիր թղթի վրայ տպուած կը ծախուի Ամերիկիսկ Խմբագրատունը : Գինն է 65 *սանթիմ, փոստի ծախքը Խմբագրատունէն վճարուելով* :

ՀԱՑՈՑ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Ա ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՐԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՏՈՒԹԵԱՆ

Բ. Տպագրութիւն

«*Հայոց Հայրենասիրական Միութեան*» *հրատարակած այս վարդապետարանի մէջ հոժարամօտ կերպով բացատրուած է թէ իւրաքանչիւր հայրենասէր Հայ ի՛նչ փափաքներ պէտք է ունենայ և ի՛նչ պարտքեր ունի կատարելու* :

Կը խնդրուի ամեն հայրենասէր Հայերէ իրենց շրջանի մէջ տարածել այս տետրակ : *Մէկ անգամէն* 50 *օրինակ ծախու առնողին կը ղրկուի ՅՓրանքով Հատին գինն է* 15 *սանթիմ* (*Պարսկաստանի Հայերին հաժար* 10 *սանթիմ*) :

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ. *Փորթուգալեանի հրատարակած գիրքերին վրայ մանաւոր զեղչ կը լինի Պարսկաստանի Հայերին հաժար որոնց կը ղրկուի փակադծի մէջ նշանակուած գիներով* :

Ա. ՀԱՑ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻ ՄԸ (*Սպառած*).

Բ. ՀԱՑ ԳԻՒՂԱՑԻ »

Գ. ՍԱՂՄՈՍ ԻՍՐԱՑԷԼԻ »

Դ. ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՑ ԵՒ ԱՆԵՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼՂԱՐ ԱՊՍՏԱՄԲԱՊԵՏԱՑ (*Սպառած*)

Ե. ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐը.—(*Հայաստանցիների պանդխտութեան պատճառ հետեւանքների մէկ փոքրիկ պատկերը կը ներկայացուցանէ վիպական կերպով* :) *Գին* (90 *անթմ.*) 1 *ֆրանգ* 20 *անթմ.*

Զ. ԳԱՄԱՌ ՔԱԹԻՊԱ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ յետ այբուբենաց առարտեղ (*Մեծանուն հայ բանաստեղծին վերջերս գրած ազատաշունչ ընտիր ոտանաւորներէն* 3ը՝ *առանձին տետրակով հրատարակուած են*) : 50 *հատ* 2 *ֆր.* և 50 *սանթիմ, հատը* (5 *անթմ.*) 10 *սանթիմ* :

Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԷՆԴԸ ՏԱՃԿԱՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ. (*Սպառած*)

Ը. *Թիւրքիոյ Հայերին և իրենց դրացի ազգերի վրայ վիճակագրական և ցեղաբանական ամփոփ և հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պարունակէ : Թիւրքահայաստանի մէջ բնակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչներուն թուին բաղդատական մէկ ցուցակն ալ կցուած է տետրակին վերջը* :) *Գին* 50 *սանթիմ* (35 *սանթիմ*) :

Թ. «ԱՐՄԻՆԻԱ»Ի ՅԻՇԵՂԱՐ (*Արմենիայի Ա տարեշրջանի թիւերը այժմ բոլորովին ոսպառած և մեզմէն ժամանակ չառնելի հետաքրքրութեան առարկայ դարձած լինելով, այդ շրջանի մէջ Մ. Թոմաճեանի գրած առաջնորդող յօդուածներէն գէթ* 30ի *չափ ամփոփուած են Ծուշարարի մէջ որ ուղղագրով* 124 *երեսներէ կը բաղկանայ*) : (1 *ֆրանք*) : 1 *ֆր.* 40 *սանթիմ*

Ժ. ՎՐԻԺ (*Պուլկարիոյ մէջ թիւրքերի սպած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացնէ և ցոյց կուտայ թէ Պուլկարներն ինչպիսի մի. չոցնելի դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար*) : (15 *անթմ*) ,20 *անթմ.*

ԺԱ. ԹՈՄԱՍ ԲՈՑԱՐԻՍ (*Ծուներացոյի մէջ թիւրքերի սպած բարբարոսութիւնները ներքէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացուցանէ և ցոյց կուտայ թէ Ծոյներն ի՛նչպիսի մի. չոցնելի դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար*) : (0,15 *անթմ*) ,20 *անթմ.* :

ԺԲ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՆՄՈՇՆԵՐ

Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ
ԳՐԱԾ ՈՏԱՆԱՒՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրենասիրական ոտանաւորներէ մի քանին ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իրենց նմոյշներ զանազան քաղաքներու մէջ և զանազան ազատութիւնները տակաւին երբեմն գրած ոտանաւորներն որոնք ժամանակին հրատարակուած չլինելով կորսուած են այժմ : Այն մի քանի ոտանաւորները որոնք իրենց նմոյշ ամփոփուած են այս տետրակի մէջ, ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պոլիս տըպագրուած ազգային երգարաններուն մէջ՝ որոց վերատին տպագրութիւնն վաղուց արդէն արգիլուած է, և Ասիա և Արմենիա լրագիրներն մէջ : Նմոյշներու մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տրուած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորները ի՛նչ տպաւորութիւնների տակ ներշնչուելով գրուած են : Գին (10 *անթմ*) 15 *սանթիմ* :

Ասոնցմէ զատ, Արմենիայի խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին նաեւ Հ. Ալիշանի, Հ. Ինճիճեանի, Հ. Գարեգին Զարբհանալեանի, Րաֆֆիի, Մեծենցի հրատարակուած բոլոր գիրքերն, ինչպէս և ուրիշ օգտակար գիրքեր և քարտէզներ Հայաստանի՝ Հայերէն կամ լատինական տառերով և զանազան գիներով ևլն. ևլն. :

Գրավաճառանոցի ժանրաման ցուցակը որ 90 *երեսներէ կը բաղկանայ, ցանկացողներին կը ղրկուի ձրիապէս* :

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՑՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ Ա ԻՆՆՈՒԱՆ Մի ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐՒԱԾ ԱՄԱԶԱՒՈՐՒՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը ներկայացնէ ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ անբարոյական մի հայր իւր ապականած վարքուբարքով որչա՛փ չարիքներն պատճառ դարձած է և վերջ ի վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով սպանուած և անհետացած է աշխարհէ : Գինն 1 *ֆրանգ*, (75 *սանթիմ*) :

ՏՆՕՐԻՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Le Gérant : FÉLIX ENFFANTIN.

ՄԱՐՍԷՑԼ

Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Midi, Allées de Meilhan, 44.